

גליון זה יוצא לע"נ האשה מרת
לאה בת ר' אברהם אהרן ע"ה
נלב"ע כ"ז אלול תשס"ב
המנוחה לא השאירה אחריה זש"ק
מי שיכול ללמוד לע"נ
תבא עליו הברכה
תנצב"ה

דבר י ש י ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

עניני ראש השנה

"מאריכים ברה" בפיוטים ובתפילות על צחות" (רמ"א סימן תקפ"ד ס"א), וכתב שם ה"מגן אברהם" (הובא במ"ב) דהיינו לכל הפחות עד צחות. והעירו בזה כיצד הותר הדבר, והרי בעינן חציו לה' וחציו לכם, וראש השנה יש בו דין ושמחה בחגך (מ"ב סימן תקצ"ז סק"א), ולגבי יר"ט כתב המ"ב (סימן תקל"ט סק"א), שיש לגעור בחזנים המאריכים יותר מחציו של יום? והשיב על כך מו"ר שליט"א: יתכן שבראש השנה התפילות ג"כ מ"חציו לכם", שהרי מתפללים על כל השנה. מטעם זה יש לבאר דברי ה"מגיד משרים" (הובאו במ"א סימן תקצ"ז) שלא לאכול בשר ולשתות יין ברה"א, אף שבכל יר"ט חייב בבשר ויין, צ"ל דברה"ה זה העונג, שהרי מתפלל על כל השנה, וזהו עינוגו. לשאלה האם עד כדי כך תפילות ר"ה נחשב כעונג יר"ט וכ"חציו לכם", השיב מו"ר: למה לא. בילקוט (תהלים ק"ב) מבואר שתפילת ראש השנה ויוהכ"פ כוחה לנביא, כ"כהן" וכ"בית המקדש". והטעם כי תשובה למעלה מהכל.

(מהזור ש"ח שפתותינו)

חלומות בראש השנה

(בראשית פמ"א. א.) ויהי מקץ שנתים ימים. חלומות פרעה ברה"ה היו כמבואר ברה"ה י' ב' דברה"ה יצא יוסף מבית האסורים וכן חלומות שר המשקים ושר האופים היו ברה"ה שהרי נגזר על יוסף שנתים בבית האסורים על שאמר לשר המשקים כי אם זכרתי ויע"ז נאמר ויהי מקץ שנתים ימים כמ"ש במדרש וא"כ גם חלומותיהם הי' ברה"ה, ואפשר שמזה למד רשב"י (ביוק"ר פ' ל"ד) דחלומות של ר"ה מתקיימין בזו השנה דמראין לו מה שגוזרין באותו יום וכה"ג אמרו' בב"ב קמ"ז א' האי יומא קמא דריש שתא אי חמים כולי שתא חמימא ואי קריר כולי שתא קרירא נ"מ לתפלתו של כה"ג. (טעמא דקרא)

דבר העורך

"בתלתא זמני הוי חזקה"

בימים אלו אנו עומדים בעיצומה של השנה השלישית להופעת הגליון "דברי שיח". לא כאן המקום לציין בשבח הגליון, הלא אדם קרוב אצל עצמו, אבל יעידו עשרות התגובות שאנו מקבלים מידי שבוע בשבוע, והביקוש ההולך וגובר מידי שבוע לקבלת הגליון, עד שבחסדי ה' יתברך אנו מפיצים במייל לאלפי מנויים (!) ומדפיסים למעלה מרבעת עותקים מידי שבוע, כל זה לבד מאנשים נדיבי לב שמדפיסים לבית הכנסת בו הם מתפללים או לקהילה עליה הם נמנים.

זה המקום וזה הזמן להודות ולהלל לבורא עולם שזיכנו מידי שבוע בשבוע, ובלי להחסיר שום שבוע, להוציא לאור את הגליון ולזכות את האלפים, וגם לרבות מרן שר התורה שליט"א שמטה לנו חסדו ומעיין בו מזמן לזמן כמדת הפנאי. אנו תפילה כי כשם שעד הנה לא עזבונו רחמיו, כן נזכה שישפיע עלינו הלאה שפע של ישועה, ותחל שנה וברכותיה.

רבים השואלים: מאין המקור לכל החומר הנפלא, ההלכות הרבות, הפירושים הנפלאים על פרשת השבוע, הנהגות ומעשה רב של רבינו?

ובכן, התשובה: בדרך כלל אנו משתדלים לציין את מקור הענין ומהיכן נלקח או מהיכן שמענו זאת, ופעמים - שהוא מובא בעילום שם, פירוש הדבר שבעל ההלכה או בעל המעשה חפץ בעילום שמו הטוב. אך אין דבר שהוא בלי מקור.

עוד נשאלנו לעיתים רבות: האם ניתן לסמוך על כל הנכתב בגליון, כחתום בחותמו של כהן גדול, שקיבל אישור של מרן שליט"א, בפרט שהוא רגיל להורות שלא לסמוך כלל למעשה על פסקי הלכה שלו.

גם כאן התשובה ברורה: לא ולא! אין לסמוך על כל הנכתב כאן כאילו נכתב על ידי 'מר בר רב אשי', אמנם נעשית כאן עבודה אדירה ומאמץ עליון להביא עידית שבעידית ולנפות כל דבר ב"ג נפה, אבל אין אנו מתיימרים לקבל אחריות, אדרבה יראה הקהל וישפוט במאזני צדק, הערות רבות וביקורת גדולה אנו מקבלים מידי שבוע, וכמובן אי אפשר לתבן בלא בר. ואנו תפילה תמיד, שלא תצא תקלה מאיתנו.

בברכה נאמנה, שנזכה כולנו לחזור בתשובה שלימה, ועל ידי זה להיכתב ולהיחתם בספרן של צדיקים לאלתר לחים טובים ארוכים ולשלום.

בברכת שנה טובה, כתיבה
וחתימה טובה לכ"ס בית דבר
תכלה שנה וקדשותיה
תחל שנה וברכותיה. אמן.
יחזקאל אברהם (ב"ב)

**עלי שי"ח
הפרוזבול של רבינו שליט"א**

בית דין צדק ובית הוראה
בראשות מרן הגר"ש ואזנר שליט"א
זכרון מאיר
בני-ברק

פרוזבול

במותב תלתא כחדא הוינא ואתא קדמונא
למסורני לכם הרב _____ בן _____
דנור: ימוסרני לכם הרב _____ ויהרב _____
הדיינים פה _____ שכל חוב שיש לי, בין בשטר
ובין בעל פה, שאגבנו כל זמן שארצה, ויפינו כוחו
שיוכל לגבות כל חובותיו על ידי פרוזבול זה כתקנת
הז"ל, ועל זה באנו על החתום ב _____ בשנת
א"ת _____ לחדש אלול שנת חמשת אלפים ושבע
מאות ששים וארבע _____ לבריאת עולם הכל שריר וקים
נאם _____
נאם _____
נאם _____

שטר פרוזבול בכתב ידו של רבינו משנת תשס"א. בחתימת ידו של מרן הגר"ש וואזנר וחברי בית דינו. את השטר היה מגיע רבינו בכל מוצאי שמיטה. לפני ראש השנה לבית להבחלה הגר"ש זצ"ל. והיה מומלא בנוכחותו את השטר, אח"כ נעמד ומקריא כל הנוסח, ואחר כך היו הדיינים חותמים. מעניין להבחין כי בשטר זה כתב רבינו את שם משפחתו והיו פעמים שלא הקפיד על כך. אחרי המעמד היו נפרדים בהתרגשות ומאחלים זה לזה ברכת השנה, כשרבינו שליט"א מברכו שיזכה גם לשמיטה הבאה. ראה הרחבת דברים בספר הנודע 'שיח השמיטה' פסקי הלכה מרבינו שליט"א.

ביאור בתפילת "אבינו מלכנו"

- ש. צ"ב מדוע לא הוזכר אבינו מלכנו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.
 ת. התפילה על צרכי היום.
 ש. צ"ב מדוע לא אומרים אבינו מלכנו יפתח לבנו בתורתו שזהו תכלית הבריאה.
 ת. תחלה צריך מחילת העוונות ואז יוכל להפתח לבנו בתורתו.
 ש. אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות צ"ב אם עשינו מעשים טובים אנו נזכרים לפניו ית"ש ואם לאו מהיכן יהיו לנו זכויות.
 ת. מבקשים שנזכה ליכתב בספר זכויות.
 ש. אבינו מלכנו חטאנו לפניך. צ"ב מדוע מתחילים "באבינו מלכנו חטאנו לפניך ולמה לא יתחילו באבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה.
 ת. מצוה דאורייתא להתוודות על החטא.
 ש. אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות ואח"כ אנו מזכירים עוד כמה ספרים, צ"ב האם כל אחד מאלו הספרים הוא ספר בפני עצמו או שהוא ספר אחד של צדיקים גמורים.
 ת. הכוונה ברשימה של זכויות וכן בכולם.
 ש. אבינו מלכנו (על קידוש השם) עשה למען הרוגים על שם קדשיך, עשה למען טבוחים על יחודך, עשה למען באי באש ובמים על קידוש שמך. צ"ב הא שלשתן הם עניני קידוש השם ולמה נכפלו ונשתלשו.
 ת. כל אחד ענין אחר זכות אחר ועונש אחר.
 ש. צ"ב למה חותמין הרשע למיתה, למה לא מחכים עד יום הכיפורים אולי ישוב מרשעתו ויעשה תשובה.
 ת. אם לא רשע גמור, ואם באמת ישוב יקרעו ויזכה בדינו ויזכהו.
 ש. צ"ב מדוע אנו אומרים כתבנו בעשרת ימי תשובה הרי כבר כתב אותנו בראש השנה.
 ת. גמר הכתיבה.
 ש. אבינו מלכנו קרע רוע גזר דינינו צ"ב מדוע 'חוזרים לומר קרע רוע גזר דינינו' הרי אמרנו מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובתינו וכן אמרנו בטל מעלינו כל גזירות קשות, וזה כולל את הגזירות.
 ת. הכל לפי שעה ויכולים לחזור, ולכן צריך להתפלל קרע.
 ש. אבינו מלכנו מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובתינו, צ"ב למה הלשון הוא למחוק לכאן ה' לבקש שיקרע שטרי חובתינו.
 ת. אולי עוד יעשו תשובה שיקרע, עכ"פ הכל לפי שעה.

(מתוך ספר 'מתיקות המועדים' העומד לצאת בקרוב)

שו"ת בעניני ראש השנה

- ש. מה ההנהגה הנכונה בר"ה לבכות כהאר"י או שלא לבכות כמש"כ הגר"א.
 ת. מנהגינו כהגר"א.
 ש. מי שנמצא במקום שאין שופר, האם חייב ליסוע כבר כמה ימים קודם כדי להגיע למקום שיש שופר, הרי בזמן זה עדיין אינו מחוייב במצוה.
 ת. אולי עד חומש.
 ש. לאכול לפני תקיעות. האם אפשר לאכול לפני תקיעות ע"י שמעמיד שומר.
 ת. רק בשעת הדחק.
 ש. חולה שאסר הרופא עליו לתקוע, האם יכול לתקוע לברך אקב"ו כי הרי עובר על וחי בהם, ועל ונשמרתם והאם נאמר אי"ז מברך אלא מנאץ.
 ת. ישמע מאחר.
 ש. הנה במאירי ר"ה ט"ז ע"ב, כתב אעפ"י שבכל יום ויום ראוי לאדם לפשפש במעשיו לשוב מדרכו הרעה וכו' מ"מ בזה"ז ר"ל ראש השנה ראוי לו להתעורר ביותר וכו' והמתרשל בזמן הזה מן התשובה אין לו חלק ב"י אלהי ישראל, ולכאורה מכיון שאסור להזכיר חטא בר"ה מה שייך לעשות תשובה הרי אינו יכול להתוודות. [גם צ"ע על מש"כ השל"ה שיתוודה בתקיעות על חטאים שבידו הרי אסור להזכיר חטא.]
 ת. להתוודות מותר.
 ש. האם בראש השנה נכון ללבוש בגדי שבת או צריך בגדי יו"ט שיותר מפוארים, או שסו"ס ר"ה חלוק משאר ימים טובים.
 ת. בגדי יו"ט אבל לא רקמה ומשי.
 ש. כל הוצאותיו של אדם קצובין לו חוץ מהוצאת שבת ויו"ט ומה לגבי הוצאה בשאר מצוות.
 ת. לא מצינו.
 ש. לפי הגר"א שאסור לבכות בר"ה כי חדות ה' מעוזכם, האם יש גם דין שמחה בר"ה כשאר יום טוב ויצטרך אף לשתות רביעית יין בר"ה.
 ת. אי"צ לשתות.

(משייב כהלכה מאת ידידנו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א - והרב מאיר שולביץ שליט"א)

גליון זה יוצא לע"נ
ר' ישראל שלום בן חיים יוסף ז"ל
נלב"ע כ"ח אלול ה'תשנ"ז
הונצח ע"י נכדו ידידו
ר' יעקב לייזער שליט"א ניו גרסי

דבר י שרי"ח

ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

לקט הליכות והנהגות בעיניני ראש השנה ממרן שר התורה שליט"א

מרגלא בפומיה דרבינו שאין לסמוך על הדברים הלכה למעשה

- רבינו אומר שעיקר זמן אמירת הסליחות הוא באשמורת הבוקר דוקא. [א.ה. וכמש"כ בהדיא המחבר והרמ"א בס' תקפ"א ס"א שאמירת הסליחות היא באשמורת ובמ"ב בהקדמה לסי' הנ"ל הביא דומן זה הוא עת רצון].
- דעת רבינו שאין לדלג באמירת הסליחות וגם בערב ר"ה ובעשי"ת אין לדלג מאמירת הסליחות כלל. וכן המנהג בביהכ"נ לדרמן שאין מדלגין באמירת הסליחות כלל גם בער"ה ובעשי"ת. [וגם בער"ה שיש תחינות רבות לאחר הוידי רבינו אומר הכל מרישא ועד גמירא ללא שום דילוג]. פרט לפיוט מכניסי רחמים וכו' שרבינו נוהג כדעת ה"א שאין לאומרו. וכן נוהג כהגר"א שאת הפסוקים כרחם אב וגו' ויאמר ה' סלחתי וגו' המודפסים בסליחות לאחר כל י"ג מידות. אומרם רק לאחר ה"ג מידות הראשון.
- ומעשה באחד ששאל את רבינו שבמקום שרגיל להתפלל מדלגים בסליחות בעשי"ת ואמר לו רבינו שילך לביהכ"נ אחר שנוהגים שלא לדלג.
- גם כשיש חתן ובעל ברית אומרים תחנון באמירת הסליחות. [וכ"ש שאין מדלגין בסליחות עצמם דהא כל השנה אין מדלגין בסליחות של צומות או בה"ב כשיש חתן או בעל ברית. וס"ל לרבינו שהנוהגין לדלג טעות בידם ואין מקור למנהגם].
- בער"ה לאחר תפילת שחרית רבינו עושה התרת נדרים. ולאחר ההתרה ומסירת המודעה היה מבקש מהדיינים שיתירו גם את נדרי הרבנית ע"ה.
- רבינו אמר שאין לנהוג בהתרת נדרים שכל הציבור בבת אחת יתירו אצל ג'. אלא כל אחד בנפרד יתיר בפני שלושה. אא"כ הוא שעה"ד.
- אחד מראשי הישיבות שליט"א שאל את רבינו בדבר קביעות זמן תפילת שחרית בישיבתו בר"ה ויוה"כ האם להתפלל כותיקין או מאוחר יותר כבשאר ישיבות. וענהו רבינו שבר"ה ויוה"כ כן יתפללו ותיקין וביאר לו רבינו טעמו דכיון שאחז"ל כל המתפלל ותיקין אינו ניזוק כל אותו היום והרי ר"ה ויוה"כ שהם ימי הדין והחתימה בהם צריך הכי סייעתא דשמיא להכתב ולהחתם לחיים טובים ולשלום והיאך אפשר לוותר בימים אלו על תפלה בנץ.
- בליל ר"ה לובש רבינו את השטריימ"ל בקידוש ובברהמ"ז לכבוד יו"ט. [וכן למחרת בקידוש ובברהמ"ז].
- בר"ה רבינו מטבל פרוסת המוציא בדבש ג"פ. וכן נוהג לטבל בדבש עד לאחר סוכות.
- רבינו מקפיד תמיד שלא לשתות משקין מגולין וכדעת הגר"א וכמנהג מרן החזו"א זללה"ה שגם בזה"ז נזהרין בזה. ומכיון שהדבש הוא אחד מהמשקין שיש בהם גילוי [וכמש"כ הרמב"ם בפ"א מהל' רוצח ושמירת הנפש ה"ח] לכן מדקדק רבינו שהדבש שבו מטביל פרוסת המוציא יהיה ללא חשש גילוי ויש ע"ז השגחה מיוחדת שהדבש לא יהיה מגולה כלל עד האריזה. [א.ה. וגם מרן רה"י הגרא"ל שטינמן שליט"א לוקח דוקא דבש זה כי אין בו חשש גילוי].
- באכילת הסימנים בליל ר"ה שמעתי מרבינו שאינו נוהג לאכול גזר ולומר עליו יה"ר וכו' כיון שאין לו מקור בגמ' ובשר"ע.
- רבינו אמר שמרן החזו"א זללה"ה העיר על הישיבות שאין להאריך כ"כ בתפילות ר"ה ויו"כ דצריך גם להשאיר זמן ללמוד. [א.ה. וציון רבינו שביומא ע"ז וע"ח מוכח שהיה שיעור ביוה"כ].
- דעת רבינו דבחזרת הש"ץ בר"ה ויוה"כ אין לציבור לשורר עם הש"ץ את המילים "שמחה לארצך וששון לעירך" דבמ"ב הביא שמהר"ל היה שותק מסוף קדושה עד לאחר חתימת הברכה וכיון שאין מקור למנהג זה שהציבור אומר עם הש"ץ שמחה לארצך וכו' לכן אין לאומרו.
- בתפילת מוסף כשהש"ץ אומר היה עם פיפיות. כשמגיע לשלא ישלחו וכו' שהציבור נוהג לומר משם עד סוף הקטע מנהג רבינו שלא לאומרו כיון שהוא תפילה השייכת לש"ץ [א.ה. וכ"מ במט"א תקצ"ב ב' שלכתחילה אין ראוי לאומרו עם הש"ץ כיון שהוא תפילת הש"ץ ואינה שייכת לקהל ואעפ"כ כתב שאין למחות ביד הנוהגים לאומרו עיי"ש].
- ביום ר"ה רבינו מקדש רק לאחר מוסף ואינו מקדש וטועם לפני מוסף כלל וכמש"כ במ"ב.
- לגבי תקיעת התשר"ת שנחלקו המ"ב [תק"צ סקי"ח] והחזו"א [קל"ו סק"א וסק"ב] בענין ההפסק מעט בין השברים לתרועה אי מפסיקין או לא. בביהכ"נ לדרמן נהוג כהחזו"א.
- בכל אחד מימי ר"ה נוהג רבינו לומר את כל הספר תהילים מרישא ועד גמירא. [א.ה. וכמש"כ במ"ב תקפ"ג סק"ט "ויש נוהגים לגמור כל התהילים"].
- שמעתי מרבינו שבשנים עברו היה נוהג ללכת לנהר לאמירת התשליך יחד עם אביו מרן הקה"י זצוק"ל [וכמש"כ ברמ"א תקפ"ג ס"ב שהולכין אל הנהר לומר פסוק ותשליך וכו']. ומעת שלא שייך כבר ללכת לנהר נוהג לומר ליד קערת מים עם דגים ואמר רבינו שזהו רק זכר למנהג התשליך. ואמר רבינו שמרן החזו"א זללה"ה לא נהג באמירת תשליך וכמנהג הגר"א המובא במע"ר. ואמנם בשנים הראשונות שהחזו"א היה בב"ב היה הולך לתשליך ואפשר שזה מפני שלא רצה לפרוש מן הציבור. וגם אז לא ידוע אם אמר עימהם הפסוקים אלא רק הלך עימם בכדי לא לפרוש מהציבור.
- רבינו אוכל בב' ימי ר"ה סעודה שלישית לאחר מנחה גדולה. [וכמנהגו בכל יו"ט]. וכמנהג החזו"א.
- במוצאי ר"ה אוכל רבינו סעודת מלוה מלכה וכמנהגו בכל מוצאי יו"ט ואמר שכן נהג החזו"א והחזו"א אמר לרבינו מקור לזה מאחד האחרונים.

(ייש"כ להרב ר' חיים עוזר כהן שליט"א על מסירת הדברים)

וציית את ברכתי - הלכה למעשה

עכו"ם לוה או מלוה

- גוי אינו חייב במצוות. לכן גוי שהלוה ליהודי, השביעית לא משמטת את החוב גם אם הגוי התגייר לפני סוף שביעית, ואם גוי מכר חוב לישראל אחר, יכול הישראל לגבות מהלווה (שהוא יהודי) כי הוא בא מכוח הגוי, אלא א"כ הישראל זקף את החוב במלוה שאז משמט.
 - אם יהודי לוה מגוי, ויהודי אחר היה ערב ופרע בעבורו לגוי, אין השביעית משמטת את החוב לערב, כי הוא משלם לערב מה שחייב עבור הגוי.
 - וכן להיפך, אם גוי או גר תושב ליהודי השביעית לא משמטת, ואדרבה אסור לישראל להשמיט חוב שהגוי חייב לו, שנאמר את הנכרי תגוש, ואף אסור להאריך לו את זמן הפרעון.
- ### מת הלוה או המלוה
- שיטת ה'אורים ותומים' שאם הלווה מת לפני זמן שמיטת - כספים, מותר למלוה לתבוע את החוב מהיורשים כי באופן זה אין כלל מצות שמיטת כספים.
 - מת המלוה, יש אומרים שמותר לבניו היורשים (גדולים. כי ביתומים קטנים בלאו הכי אין שמיטת כספים, כדלהלן) לתבוע את ההלוואה, כי אצלם אינה משמטת, ויש חולקים.
- ### יתומים
- מי שלווה מכסף השייך ליתומים קטנים אפילו יש להם אפוטרופוס ואפילו אחרי ההלוואה הגדילו - ההלוואה לא נשמטת היות ונחשב שמסרו את החוב לב"ד כי ב"ד הוא אביהן של יתומים וממילא אין צורך לכתוב פרוזבול.

מתוך ספר שיח השמיטה - אוצר פסקי רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א

ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רע הגזרה

הגדר של "מעלים עין מן הצדקה" (המשך לדברים שהובאו כאן בשבוע שעבר)

וכך כותב הרה"ג רבי שמואל דוד פרידמען שליט"א: והנה בהיותי בארץ ישראל בשב"ק לפני היארציית של מרן החזון איש ז"ע (ט"ו חשוון), ראיתי בקונטרס אחד סיפורים שסיפר הגאון רבי חיים על דודו מרן החזון איש ז"ע, ובתוך דבריו שם מביא כי פ"א שאל בן תורה א' את מרן החזון איש ז"ע, היות והוא נוהג לומר בכל שנה בליל שבועות סדר תיקון לילה שבועות, אמנם לבו נוקפו שמא מוטב לו שילמוד בליל שבועות גמרא ותוספות, מה עליו לעשות. האם ימשיך באמירת התיקון כדרכו מדי שנה, או שילמוד גפ"ת. והשיבו החזו"א שיכול הוא להמשיך באמירת התיקון כמנהגו, ולא ידאג.

ועוד פ"א אירע בבן תורה אחד ששאל את החזון איש ז"ע היות ודרכו ללמוד גפ"ת בליל חג השבועות, ולבו נוקפו שמא לא טוב הוא עושה ומוטב לו לומר תיקו ליל שבועות, ונפשו בשאלתו, מה יעשה, האם ימשיך ללמוד גמרא ותוספות או יאמר תיקון. והשיבו החזון איש תמשיך ללמוד גפ"ת ואינך צריך לשנות מנהגך ולומר תיקון ליל שבועות. והסביר הגאון רבי חיים הטעם מדוע שינה החזו"א לפסוק לאחד לומר תיקון ולשני ללמוד גפ"ת, וכי אין אלו תרתי דסתרי, וממנ"פ הי מינייהו עדיף. והסביר שהחזו"א ראה על הראשון שהיה חושש שמא אינו עושה יפה, ומוטב ללמוד, לכן ענה לו כפי נטיית לבו, שיכול הוא להמשיך לומר תיקון ליל שבועות. ואילו הבן תורה השני היה חפצו ורצונו ללמוד גפ"ת בליל שבועות כדרכו מימים ימימה, אלא שהיה לבו נוקפו שמא אינו עושה כהוגן, וצריך הוא לומר תיקון, ע"כ ענה לו החזו"א לפי מה שהי' לבו מושכו שיכול הוא ללמוד גמרא ותוספות. אחרי שנדפס ספרי שדה צופים על מסכת סנהדרין והגיע הספר לידי הגאון רבי חיים שליט"א, סיפר לי בנו ידני"פ הג"ר אברהם ישעי' שליט"א, כי אביו הגאון עבר על הקדמת ספרי, ואמר אליו על מה שכתבתי כי הוא היה הבחור שחפץ יותר ללמוד מלומר תיקון, לא כן הדבר, אלא ההיפוך הוא האמת. אני הייתי הבחור שרצה לומר תיקון ליל שבועות משום שכך נהג אבי מורי [הסטייפלער] ז"ע ורציתי לנהוג כמותו, והשיב לי החזון איש אמור תיקון.

ואחר שראיתי שמרן החזון איש ז"ע היה פוסק לשני בני אדם מהיפוך להיפוך לכל אחד כפי דרכו, דהכל לפי האדם ולפי מה שהעריך את מצבו ועניניו, ואין פסק אחד סותר למשנהו. נצנץ בלבי שמא היתה זו גם כוונת הגאון רבי חיים כאשר הצעתי לפניו שאלתי, ואין כאן מחלוקת כלל בין מה שפסק הגאון רבי חיים לבין מה שפסק הגר"ח ע"ל לאביו הסטייפלער. דהכל תלוי מי השואל ומה מצבו ומעמדו, ולזאת כאשר הצעתי אני הקטן את שאלתי להגר"ח, והוא יודע ומכיר בי שהנני סוחר ובעל יכולת פסק לי לפי מצבי ומעמדי שהנני מחויב לחלק צדקה לכל עני הבא לפני, ולעומת זאת כאשר הציע הקהילות יעקב את שאלתו לפני הגר"ח והכיר בו שהוא מבני תורה הממיתים עצמם באהלה של תורה, וביתם ריק מכל, וע"כ פסק לו לפי מצבו כי די לו לתת לעני הבא ראשון.

ואם עדיין הנך מפפק בזה - קורא יקר - ראה גם ראה שהגר"ח הביא לו דוגמא ממה שהי' נוהג להקדים שלום לכל אדם, ובבואו לוילנא חזר בו והנהיג עצמו להקדים שלום לראשון בלבד, באמרו אין דנין אי אפשר משאפשר, הרי לך הוכחה חותכת דגם הנדון של הקהילות יעקב שהקיש לשאלתו אם יקדים שלום, דומה להראיה, שמצבו של הקהילות יעקב הי' בגדר אי אפשר ודו"ק.

והצעתי את הרהורי לבי לפני ידיד נפשי הג"ר אברהם ישעי' קניבסקי שליט"א, כי לדעתי זאת היתה כוונתו של אביו הגר"ח כשפסק לי לתת צדקה לכל עני ועני, שהוא עפ"י העובדא ממרן החזו"א, ואמר לי ששאל את אביו ונענע בראשו בחיך והסכים כי כוונתו נכון, ואין כאן מחלוקת כלל, אלא הכל לפי הענין והמצב והאדם. ועוד סיפר לי כי הבן תורה הראשון שציווהו החזו"א להמשיך, היה לא אחר מאביו הגר"ח בעצמו.

(בדידי הוי עובדא)

הופיע ויצא לאור במלאת ל' שנים להסתלקותו
"לקט הנהגות לבן תורה"
 מסמן בעל ה"קהילות יעקב" ז"ע
 לברור מוקד הפצה הקרוב אליך:
 053-3145900

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל : 0573145900@okmail.co.il
 או בפקס: 077-2092005
 נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו
 להנצחות ולתרומות : 053-3145900
 כתובת: רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק